

Presă și informare

Curtea de Justiție a Uniunii Europene
COMUNICAT DE PRESĂ nr. 227/21
Luxemburg, 21 decembrie 2021

Hotărârea în cauza C-124/20,
Bank Melli Iran

Interdicția impusă de dreptul Uniunii de a se conforma sancțiunilor secundare adoptate de Statele Unite împotriva Iranului poate fi invocată într-un proces civil

Deși această interdicție este valabilă chiar și în lipsa unei somații sau a unei instrucțiuni specifice din partea unei autorități administrative sau judiciare din Statele Unite, ea nu poate încălca totuși libertatea de a desfășura o activitate comercială a unei persoane pe care o vizează, cauzându-i acesteia pierderi economice disproporționate

Bank Melli Iran (denumită în continuare „BMI”) este o bancă iraniană deținută de statul iranian care dispune de o sucursală în Germania. Aceasta a încheiat cu Telekom, filială a Deutsche Telekom AG, al cărei sediu este situat în Germania și a cărei cifră de afaceri provine în proporție de aproximativ jumătate din activitatea sa în Statele Unite, mai multe contracte în vederea furnizării de servicii de telecomunicații care îi permit să își desfășoare activitățile comerciale. În anul 2018, Statele Unite s-au retras din Acordul nuclear cu Iranul, semnat în anul 2015 și având ca obiect controlul programului nuclear iranian și ridicarea sancțiunilor economice împotriva Iranului. Ca urmare a acestei retrageri, Statele Unite au impus din nou, în temeiul Iran Freedom and Counter-Proliferation Act of 2012 (Legea din 2012 privind libertatea și combaterea proliferării în Iran), sancțiuni împotriva Iranului, precum și împotriva unor persoane care figurează pe o listă¹, printre care BMI. De la această dată, se interzice din nou oricărei persoane să întrețină, în afara teritoriului Statelor Unite, relații comerciale cu persoanele care figurează pe această listă.

În urma acestei decizii, Uniunea a adoptat Regulamentul delegat 2018/1100² de modificare a anexei la Regulamentul nr. 2271/96³ în sensul includerii în aceasta a Legii din 2012 privind libertatea și combaterea proliferării în Iran. Acesta interzice în special persoanelor în cauză să se conformeze actelor cu putere de lege precizate în anexă sau actelor care decurg din acestea (articolul 5 primul paragraf), sub rezerva unei autorizații de derogare, care poate fi acordată de Comisia Europeană atunci când nerespectarea acestor legislații străine ar leza în mod grav interesele persoanelor care intră sub incidența regulamentului sau pe cele ale Uniunii (articolul 5 al doilea paragraf).

Întrucât dreptul german prevede că „[u]n act juridic care încalcă o interdicție legală este nul, cu excepția cazului în care legea prevede altfel”⁴, iar Telekom a reziliat, începând cu anul 2018, înainte de expirarea lor, toate contractele încheiate cu BMI, fără o motivare expresă și fără autorizarea Comisiei, BMI a contestat în fața instanțelor germane rezilierea contractelor respective. În primă instanță, Telekom a fost obligată să execute contractele în cauză până la expirarea

¹ Specially Designated Nationals and Blocked Persons List (lista cetățenilor desemnați în mod specific și a persoanelor ale căror active sunt blocate, denumită în continuare „lista SDN”).

² Regulamentul delegat (UE) 2018/1100 al Comisiei din 6 iunie 2018 de modificare a anexei la Regulamentul (CE) nr. 2271/96 al Consiliului de protecție împotriva efectelor aplicării extrateritoriale a unei legislații adoptate de către o țară terță, precum și a acțiunilor întemeiate pe aceasta sau care rezultă din aceasta (JO 2018, L 199 I, p. 1).

³ Regulamentul (CE) nr. 2271/96 al Consiliului din 22 noiembrie 1996 de protecție împotriva efectelor aplicării extrateritoriale a unei legislații adoptate de către o țară terță, precum și a acțiunilor întemeiate pe aceasta sau care rezultă din aceasta (JO 1996, L 309, p. 1, Ediție specială, 10/vol. 1, p. 75), astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (UE) nr. 37/2014 al Parlamentului European și al Consiliului din 15 ianuarie 2014 de modificare a anumitor regulamente privind politica comercială comună în ceea ce privește procedurile de adoptare a anumitor măsuri (JO 2014, L 18, p. 1), precum și prin Regulamentul delegat (UE) 2018/1100 (denumit în continuare „regulamentul”).

⁴ Articolul 134 din Bürgerliches Gesetzbuch (Codul civil).

termenelor de reziliere ordinare. În schimb, rezilierea ordinară a contractelor menționate a fost considerată conformă cu articolul 5 din regulament. BMI a sesizat, aşadar, în apel Hanseatisches Oberlandesgericht Hamburg (Tribunalul Regional Superior Hanseatic din Hamburg, Germania), care a sesizat Curtea cu titlu preliminar, ridicând problema interpretării articolului 5 primul paragraf din regulament, în special în raport cu articolele 16 și 52 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (denumită în continuare „carta”) și cu mecanismul de autorizare prevăzut la articolul 5 al doilea paragraf din același regulament

Aprecierea Curții

Curtea, reunită în Marea Cameră, considerând că articolul 5 primul paragraf din regulament este formulat în sens larg, statuează, în primul rând, că interdicția de a se conforma dispozițiilor sau interdicțiilor prevăzute de anumite acte cu putere de lege adoptate de o țară terță cu încălcarea dreptului internațional se aplică chiar și în lipsa unei somații sau a unei instrucțiuni specifice din partea unei autorități administrative sau judiciare care urmărește să asigure respectarea lor. Potrivit Curții, această interpretare este confirmată de obiectivele regulamentului, care urmărește în special să protejeze ordinea juridică stabilită și interesele Uniunii în general, pentru a realiza, cât de mult posibil, obiectivul de liberă circulație a capitalurilor între statele membre și țările terțe, precum și să protejeze interesele persoanelor în cauză. Curtea observă astfel că, ținând seama de amenințarea constând în consecințele juridice pe care un asemenea act cu putere de lege le impune persoanelor cărora li se aplică în principiu astfel de dispoziții sau interdicții, regulamentul nu ar fi apt să contracareze efectele acestuia dacă interdicția prevăzută la articolul 5 primul paragraf ar fi condiționată de adoptarea unor instrucțiuni de către o autoritate administrativă sau judiciară străină.

În al doilea rând, Curtea constată că interdicția prevăzută la articolul 5 primul paragraf este formulată în termeni clari, preciși și necondiționați, astfel încât poate fi invocată într-un proces civil precum cel din speță. Aceasta confirmă în continuare că o persoană vizată de regulament care nu dispune de o autorizație acordată de Comisie poate, în raport cu primul paragraf al articolului 5 menționat, să rezilieze contractele care o leagă de o persoană care figurează pe lista SDN fără a motiva o asemenea reziliere. Cu toate acestea, în cadrul unui proces civil privind pretinsa încălcare a interdicției prevăzute de regulament, revine persoanei căreia i se adresează interdicția menționată sarcina de a stabili corespunzător cerințelor legale că scopul comportamentului său, în speță rezilierea unei serii de contracte, nu era acela de a se conforma legislației americane vizate de regulament atunci când, la prima vedere, aceasta pare să fie situația.

În speță, Curtea observă că dreptul german permite părții care susține că un act juridic este nul, ca urmare a încălcării unei interdicții legale, precum cea prevăzută la articolul 5 primul paragraf din regulament, să invoce în justiție această nulitate. Curtea constată însă că, în acest caz, sarcina probei ar reveni, potrivit dreptului german, în totalitate persoanei care invocă respectiva încălcare a articolului 5 din regulament, în condițiile în care elementele de probă în cauză nu îi sunt în general accesibile, ceea ce ar face dificilă constatarea de către instanța sesizată a unei încălcări a interdicției prevăzute la articolul 5 primul paragraf și ar compromite în acest mod efectivitatea sa.

În sfârșit, în al treilea și ultimul rând, Curtea statuează că articolele 5 și 9⁵ din regulament, citite în lumina articolelor 16 și 52 din cartă, nu se opun anulării unei rezilieri contractuale, cu condiția ca această anulare să nu producă efecte disproporționate, în special economice, pentru persoana în cauză. În speță, în lipsa unei autorizații în sensul articolului 5 al doilea paragraf din regulament, rezilierea în cauză, dacă s-ar dovedi contrară articolului 5 primul paragraf din regulament, este nulă în raport cu dreptul german. Totuși, atunci când o astfel de anulare este de natură să determine o restrângere a libertății de a desfășura o activitate comercială, ea nu poate fi avută în vedere decât cu respectarea condițiilor prevăzute la articolul 52 alineatul (1) din cartă.

În această privință, în ceea ce privește în special condiția referitoare la respectarea substanței libertății de a desfășura o activitate comercială garantate la articolul 16 din cartă, Curtea constată

⁵ Articolul 9 prevede că „[f]iecare stat membru determină sancțiunile aplicabile în cazul nerespectării oricărei dispoziții relevante a prezentului regulament. Aceste sancțiuni trebuie să fie eficiente, proporționale și disuasive”.

că anularea rezilierii contractelor încheiate între BMI și Telekom nu ar avea ca efect privarea acestuia din urmă de posibilitatea de a-și valorifica interesele în general în cadrul unui raport contractual, ci mai degrabă de a limita această posibilitate. Pe de altă parte, restrângerea libertății de a desfășura o activitate comercială care rezultă din eventuala anulare a unei rezilieri contractuale contrare interdicției prevăzute la articolul 5 primul paragraf din regulament rezultă, în principiu, ca fiind necesară pentru a contracara efectele legislației străine în cauză, protejând astfel ordinea juridică stabilită și interesele Uniunii în general.

Curtea invită, așadar, instanța de trimitere să pună în balanță, în cadrul examinării proporționalității restrângerii libertății de a desfășura o activitate comercială de care beneficiază Telekom, urmărirea obiectivelor regulamentului prin anularea respectivei rezilieri contractuale care încalcă interdicția prevăzută la articolul 5 primul paragraf din acest regulament și probabilitatea ca întreprinderea respectivă să fie expusă unor pierderi economice, precum și amploarea lor, în cazul în care nu ar pune capăt relațiilor sale comerciale cu BMI. În plus, potrivit Curții, împrejurarea că, sub rezerva verificării acestui aspect, Telekom nu a introdus la Comisie o cerere de derogare de la interdicția prevăzută la articolul 5 primul paragraf din regulament este de asemenea pertinentă în cadrul examinării proporționalității menționate

MENȚIUNE: Trimiterea preliminară permite instanțelor din statele membre ca, în cadrul unui litigiu cu care sunt sesizate, să adreseze Curții întrebări cu privire la interpretarea dreptului Uniunii sau la validitatea unui act al Uniunii. Curtea nu soluționează litigiul național. Este de competența instanței naționale să soluționeze cauza conform deciziei Curții. Această decizie este obligatorie, în egală măsură, pentru celelalte instanțe naționale care sunt sesizate cu o problemă similară.

Document neoficial, destinat presei, care nu angajează răspunderea Curții de Justiție.

[Textul integral](#) al hotărârii se publică pe site-ul CURIA în ziua pronunțării.

Persoana de contact pentru presă: Corina-Gabriela Socoliuc ☎ (+352) 4303 4293

Imagini de la pronunțarea hotărârii sunt disponibile pe „[Europe by Satellite](#)” ☎ (+32) 2 2964106